

Pandemie. SMAK brengt 22 kunstenaars samen die in afzondering creëerden

Isolement, en hoe eraan te ontkomen

De lockdowns door de pandemie zitten bij velen nog vers in het geheugen. Met de tentoonstelling *Splendid Isolation* onderzoekt het SMAK in Gent wat kunst maken in afzondering zoal inhoudt.

SOFIE VAN HYFTE

“De coronapandemie is het grootste sociale experiment ter wereld geweest. Iedereen voelde de invloed, van de Fiji-eilanden tot Vancouver tot het diepste puntje van Zuid-Amerika”, vertelt museumdirecteur Philippe Van Cauteren. “*Splendid Isolation* werd samengesteld door het volledige curatorenteam van het SMAK. Alleen al de grote verschillen binnen het team in het aanvoelen van de pandemie waren opvallend. Op die veelheid aan oogpunten hebben we sterk ingezet. Het werd zelfs de hoofdfocus in de tentoonstelling. We denken bij afzondering vaak stereotiep aan artiesten die zich in de psychiatrie bevinden, maar het gaat natuurlijk veel verder dan dat. We hebben ons niet laten verleiden door clichés.”

“We zijn steeds vertrokken vanuit de oeuvres, niet vanuit een drang om alle encyclopedische vakjes van de term ‘isolatie’ te kunnen afvinken”, vult cocurator Ann Hoste aan. “Dat zal je hier sterk zien in de verschillende nationaliteiten die aan bod komen. Al is ook alles relatief. Mochten we vandaag aan dit project beginnen, dan zou onze opstelling er weer helemaal anders uitzien, met bijdrages uit de oorlog in Oekraïne.”

We wandelen door de bovenruimtes van het museum en lijken inderdaad de wereld af te reizen als we de nationaliteiten van de kunstenaars bestuderen. Heel wat namen klinken volstrekt onbekend in de oren. Van Cauteren zegt het zelf: “Van de 22 artiesten zijn er misschien drie die voorheen in België hebben tentoongesteld. Zelfs de grootste experts kennen niet alle namen die we vandaag aan bod laten komen, deze tentoonstelling draait net om het ontdekken van minder gekende oeuvres. Al zal je zeker ook grote kleppers vinden, zoals Louise Bourgeois.”

PROPAGANDA

Eén ding hebben de kunstenaars met elkaar gemeen: iets duwde hen in de richting van quarantaine, gekozen of gedwongen. De installatie van de Turkse kunstenaar-journalist Zehra Dogan valt duidelijk onder de laatste categorie. Zij toont een volledige correspondentie die in gevangenschap geschreven en getekend is.

In 2016 werd Dogan beschuldigd van terroristische propaganda voor het plaatsen van tekeningen op sociale media die de vernietiging van de stad Nusaybin door het Turkse leger afbeeldden. Na haar arrestatie werd ze veroordeeld en gevangengenomen. “De installatie is monumentaal, maar tegelijk is het ongelooflijk intiem werk, gemaakt om te overleven en om te ontsnappen aan de gruwel”, knikt cocurator Liesje Vandebroek. “Ze maakte haar werk in het geheim en smokkelde het uit de gevangenis, vermoedelijk om aan de buitenwereld verslag te kunnen uitbrengen.”

Wat onvalt in de expo is de kleine



Veel kunstenaars die aan bod komen doen amper een belletje rinkelen. ‘Het draait om het ontdekken van minder bekende oeuvres’, zegt SMAK-directeur Philippe Van Cauteren. © FEHELY FINE ARTS / BASILISK COMMUNICATIONS

schaal waarop vaak gewerkt wordt. De meeste werken zijn niet groter dan een A3 en passen vaak zelfs in een achterzak. In isolatie moet je dan ook creatief zijn met wat voorhanden is. De Irakees Salam Atta Sabri, eigenlijk opgeleid als keramist, moest in 2005 in Bagdad duidelijk roeien met de riemen die hij had. Hij tekende zich een weg door een helse periode in zijn geboortestad. In dagboekstijl legde hij met de potloden die hij van zijn dochters had geleend vast wat er rond hem heen gebeurde.

Een werkwijze die vaak terugkeert

‘Veel van deze kunstenaars zoeken naar een vorm die universeel is en universeel begrepen kan worden’

TANJA BOON
COCURATOR

in isolatie is het vormen of vinden van een bepaalde schriftuur. Danny Bergmans leefde met het syndroom van Down en neemt in *The Zandberg Drawings*, een boek vol abstracte en geometrische notities, onze beeldcultuur onder de loep. Irma Blank toont erg poëtisch werk met haar *Eigenschriften*, een soort repetitief schrift ontstaan uit een gebrek aan kennis van de landstaal na een verhuizing van Duitsland naar Italië.

“Taal was op veel manieren een interessante spiegel bij het maken en denken over deze tentoonstelling”, vertelt de vierde en laatste cocurator Tanja Boon. “Veel van de getoonde projecten zijn dan ook enorm talig. Die kunstenaars zoeken ergens naar manieren om de beperkingen van hun taal te overstijgen via een vorm die visueel is en universeel begrepen kan worden.”

Splendid Isolation loopt nog tot 18/9 in het SMAK in Gent.